

Річний звіт Руху ЧЕСНО

2025



ЧЕСНО

Зміст

Слово лідерки Руху ЧЕСНО 3

Основні здобутки року 4

Ціль 1. Захист демократичних здобутків ... 5

Збереження відкритості парламенту 5

Забезпечення роботи інструментів
участі 7

Запобігання зловживанням і захист
суспільного інтересу на місцевому рівні ... 8

Ціль 2. Формування ефективної політичної
системи 10

Збереження балансу гілок влади та
посилення спроможностей державних
інституцій 10

Сприяння доброчесності партій 11

Протидія проросійському впливу на
політичну систему 12

Ціль 3. Розширення рівного та
справедливого доступу до політики 13

Формування умов для доброчесних
і конкурентних повоєнних виборів 13

Інституціоналізація участі ветеранів
і ветеранок у політиці та публічному
врядуванні 14

Спецпроекти 15

“Республіка” 15

“Обранці” 16

“Парламентський контроль” 16

Наші медіапартнери 17

Медіапартнерства 17

ЧЕСНО в іноземних медіа 17

Популярні матеріали на сайті ЧЕСНО 18

Популярні матеріали на сайтах
партнерів 19

Фінансовий звіт за 2025 рік 20

Слово головного редактора Руху ЧЕСНО
Олександра Саліженка 21

Слово лідерки Руху ЧЕСНО



2025 рік став для України роком тонких меж і складних рішень. В умовах повномасштабної війни держава змушена балансувати між безпекою та демократією, між концентрацією влади та ризиком втрати суб'єктності інституцій. В ЧЕСНО ми переконались, що демократичні здобутки не зберігаються автоматично — їх потрібно постійно захищати, особливо тоді, коли суспільство живе в режимі виживання.

Цей звіт фіксує не лише наші здобутки та результати, а й траєкторію руху організації. Ми працюємо з наслідками війни для політичної системи вже сьогодні: від відкритості парламенту й балансу гілок влади до доброчесності партій і підготовки правил повоєнних виборів. Наш фокус — збереження незалежності та розвиток інституцій. Саме сильні правила, прозорі процедури та зрозумілі механізми участі мають стати запобіжником від авторитарних відкатів, популізму та зовнішнього втручання в політичні процеси.

Окремим стратегічним напрямом для ЧЕСНО стала інституціоналізація участі ветеранів і ветеранок у політиці та публічному врядуванні. Після війни питання «хто формує рішення?» буде не менш важливим, ніж «які рішення ухвалюються?».

Ми переконані: справедливе відновлення країни неможливе без залучення тих, хто захищав суверенітет і незалежність.

Попереду ще багато роботи, ЧЕСНО буде працювати над тим, щоб українська демократія змогла витримати тиск війни і відповідати на виклики миру.

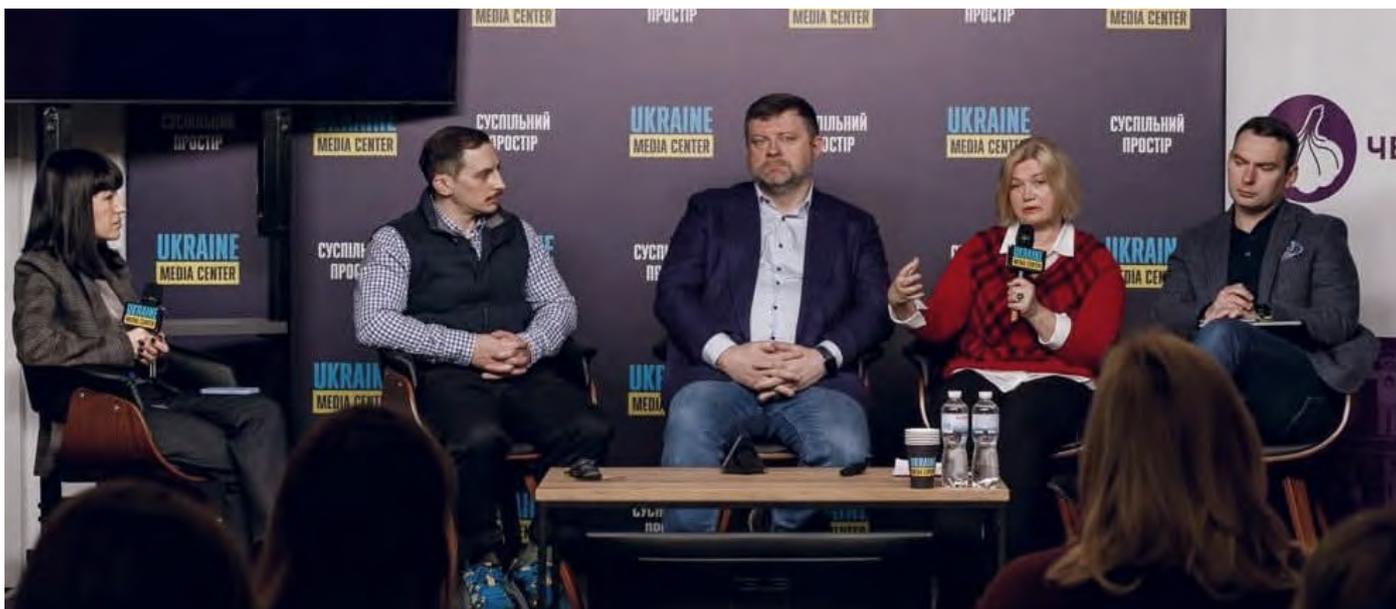


Віта Думанська

Лідерка Руху ЧЕСНО

Ціль 1

Захист демократичних здобутків



Збереження відкритості парламенту

Після початку повномасштабного вторгнення закритість Верховної Ради стала вимушеним безпековим кроком. Проте тривале обмеження доступу до інформації про роботу парламенту з часом почало знижувати довіру до цієї інституції.

Повернення до відкритості в умовах воєнного стану не означає ігнорування безпекових заходів. Йдеться про пошук балансу між захистом державної влади та правом суспільства знати, як працюють парламентарі та яким чином ухвалюються рішення від його імені. Аналітики ЧЕСНО протягом року моніторили роботу народних депутатів не лише в сесійній залі, але й у [тимчасових слідчих комісіях \(ТСК\)](#), [міжфракційних об'єднаннях](#) та під час [відряджень](#).

ЧЕСНО зосереджує зусилля на тому, щоб адвокатувати відновлення публічності, здійснювати моніторинг відкритості Верховної Ради, на розвитку інституційних механізмів прозорості та посиленні спроможностей парламенту комунікувати з суспільством навіть у найскладніших умовах війни:

Ми просували повернення Верховної Ради до міжнародних стандартів відкритого врядування та спільноти OGP. За ініціативи ЧЕСНО [створено Експертну раду](#) при міжфракційному об'єднанні "Відкритий парламент України", метою якої є [напрацювати](#) План дій з підвищення відкритості та прозорості парламенту.

ЧЕСНО став частиною потужної [адвокаційної кампанії](#) за повернення онлайн-трансляцій Верховної Ради України. У підсумку були [відновлені](#) прямі трансляції засідань парламенту.

Ми здійснили [комплексний аналіз](#) роботи IX скликання Верховної Ради, дослідивши законодавчу діяльність, голосування, рівень залученості депутатів і те, як парламент адаптується до реалій війни.

Адвокатували відкритість роботи парламентських комітетів і підвищення публічності їхніх рішень: [наголошували](#) на необхідності підписати законопроект [№ 11321](#), який зареєстрував голова Комітету з питань свободи слова [Ярослав Юрчишин](#), а Верховна Рада ухвалила 15 січня 2025 року. Врешті президент підписав документ 17 грудня 2025 року.

Просували відновлення роботи парламенту за календарним планом та застосування інструментів парламентського контролю.

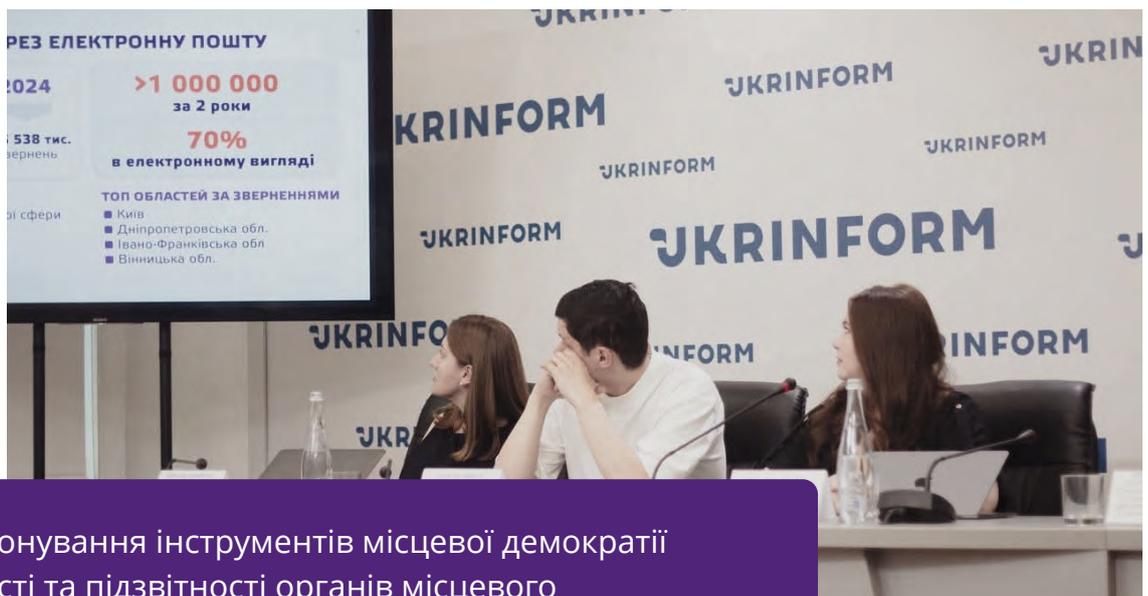
Посилювали спроможність секретаріатів комітетів Верховної Ради у сфері відкритості, комунікації та цифрових інструментів.

Аналізували [зміни](#) цифрової інфраструктури парламенту [спільно](#) з профільними підрозділами Верховної Ради.



Забезпечення роботи інструментів участі

Місцеве самоврядування — базовий рівень, від якого залежить стан демократичного урядування країни. Органи місцевого самоврядування найближчі до людей, адже саме вони ухвалюють рішення, що безпосередньо впливають на повсякденне життя громад. Ефективне управління можливе лише за умови доступу жителів до процесів ухвалення рішень, прозорих процедур та підзвітності обраних громадою представників.



Належне функціонування інструментів місцевої демократії сприяє відкритості та підзвітності органів місцевого самоврядування, а також знижує ризики зловживань на місцях. В умовах воєнного стану використання частини з них обмежене. Тож Рух ЧЕСНО зосередився на тому, щоб дослідити реальний стан функціонування цих механізмів для збереження та поступового відновлення демократичних стандартів:

Проаналізували, як нардепи [комунікують](#) з громадянами. За результатами дослідження підготували рекомендації для покращення інструментів зворотного зв'язку.

Дослідили нові форми деліберативної демократії на місцевому рівні, а саме [громадські асамблеї](#) та інші інструменти місцевої демократії, зокрема [громадські бюджети](#), [електронні петиції](#), на основі аналізу яких створили [рекомендації](#) для посилення цих механізмів.

Проаналізували вплив законодавчих новацій на відкритість і прозорість місцевого самоврядування. Крім того, дослідили доступ громадян до відеотрансляцій засідань рад: [обласних](#), міськрад облцентрів та [100 найбільших громад країни](#). Виявили проблеми із застосуванням [дистанційного формату](#) під час проведення сесій і комісій.

Системно відслідковували, [як звітують](#) депутати обласних та міських рад; дослідили застосування партіями імперативного мандату для відкликання своїх представників, як з [обласних](#), так і з [міських](#) рад.

Запобігання зловживанням і захист суспільного інтересу на місцевому рівні

Рішення місцевої влади безпосередньо впливають на стійкість громад, обороноздатність країни та довіру суспільства до влади. Війна загострила структурні проблеми місцевого самоврядування — дефіцит бюджетів, нецільове використання коштів, конфлікти інтересів та послаблення громадського контролю.



Для ЧЕСНО важливо, щоб рішення ухвалювалися в інтересах громадян, а бюджетні кошти розподілялись раціонально, прозоро та з урахуванням пріоритетів воєнного часу.

Саме тому організація адвокатувала системні зміни в бюджетній політиці, досліджувала фінансування місцевої інформаційної політики коштом громади та висвітлювала корупційні практики в земельній і містобудівній сферах.

Окремим напрямом роботи стало посилення механізмів громадського контролю щодо отримання базових соціальних послуг.

Адвокатували [законопроект](#) про спрямування коштів з місцевих бюджетів на фінансування ЗСУ. Закон перебуває на підписі у президента.

Проаналізували, як війна [вплинула](#) на фінансову спроможність громад у 2025 році та підготували [рекомендації](#) щодо зміни механізму горизонтального вирівнювання.

Дослідили, як [формуються](#) та розподіляються бюджети окупованих громад.

Провели [аналіз](#), як місцеві громади витрачають бюджети на комунікації та піар.

Увійшли до громадської ради при НСЗУ та розпочали роботу над посиленням механізмів громадського контролю і захисту прав пацієнтів.

Сформували перелік депутатів Київради, які системно [голосували](#) за корупційні земельні питання (“туалетні схеми”) та адвокатували притягнення до відповідальності фігурантів операції НАБУ “Чисте місто”.

Здійснювали системний моніторинг судових [справ](#) щодо захисту рекреаційних та історичних зон Києва, публічно [підсвічуючи](#) маніпуляції забудовників та конфлікти інтересів столичних посадовців.



Ціль 2

Формування ефективної політичної системи

Збереження балансу гілок влади та посилення спроможностей державних інституцій

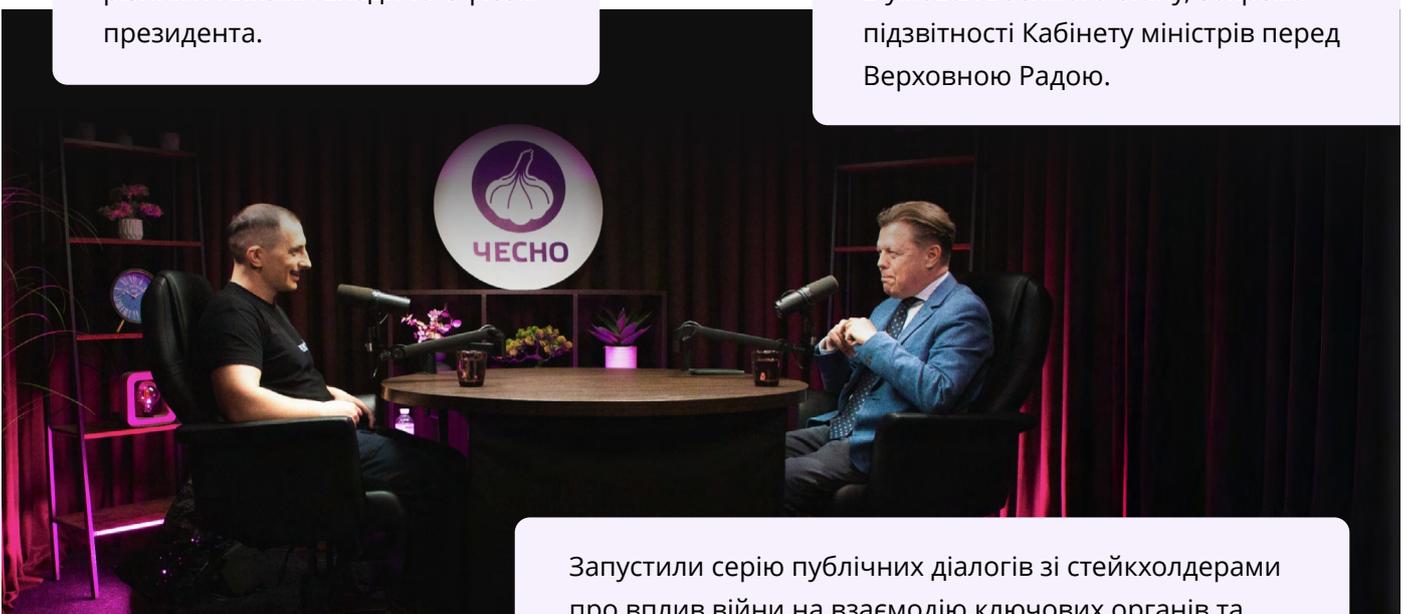
Війна змінила архітектуру державного управління, як наслідок зросла роль президента та знизилась суб'єктність парламенту. Офіс президента фактично перебирає на себе функції уряду та втручається у сфери, що не належать до президентської компетенції.

За таких обставин органи державної влади та місцевого самоврядування втрачають чітке розуміння підпорядкування й конституційних меж взаємодії. У підсумку відбувається розбалансування гілок влади та послаблення інституцій.

ЧЕСНО зосередився на системному моніторингу конфліктів повноважень, аналізі взаємодії Верховної Ради й Кабінету міністрів та втручання в державну політику Офісу президента. Ми усвідомлюємо обмеження воєнного стану, але вже зараз потрібно дизайнувати нову політичну систему без "сколіозу" влади.

Системно відслідковували прояви [конфліктів повноважень](#) між різними гілками влади та Офісом президента.

Аналізували [проблеми взаємодії](#) законодавчої та виконавчої влади в умовах воєнного стану, зокрема підзвітності Кабінету міністрів перед Верховною Радою.



Запустили серію публічних діалогів зі стейкхолдерами про вплив війни на взаємодію ключових органів та інституцій в рамках спецпроєкту "[Республіка](#)".

Сприяння доброчесності партій

Доброчесність політичних партій і прозорість їхнього фінансування залишаються пріоритетними та важливими навіть під час війни та в умовах відсутності перспективи провести вибори найближчим часом. Політичний процес не зупинився, а партії і надалі ведуть активну діяльність, отримують і витрачають кошти з державного бюджету, а також працюють із потенційними виборцями.



Для ЧЕСНО принципово важливо, щоб партії діяли за зрозумілими та справедливими правилами, а фінансування їхньої діяльності було прозорим і чесним. Саме тому організація долучилась до розробки законопроєкту щодо реформи політичних партій. Окрім того, Рух ЧЕСНО продовжував слідкувати за тим, хто фінансує партії та на що вони витрачають кошти, включно з державним фінансуванням.

ЧЕСНО [став співавтором](#) законопроєкту, що передбачає реформу політичних партій і закладає основу нових правил їхнього фінансування.

Вивчав [роль державного фінансування](#) в інституційному розвитку партій під час війни.

Виявив партії, які [ведуть](#) активну діяльність і не відображають це у звітах.

Розкрив, як функціонує [тіньовий ринок](#) політичних сил в Україні та хто за цим стоїть.

Протидія проросійському впливу на політичну систему

ЧЕСНО працював над тим, щоб усунути проросійських діячів від процесів ухвалення рішень і зменшити ризики їхнього впливу на політику та медійний простір. Організація поєднувала системний моніторинг із адвокаційними діями, спрямованими на виключення таких політиків з керівних позицій у парламенті та публічному житті.

Заразом наша команда працювала з довгостроковими структурними ризиками, які створюють умови для відновлення проросійського впливу. Дослідження процесів деколонізації та дерусифікації дало змогу виявити нерівномірність їх реалізації на національному та місцевому рівнях, а також чинники, що гальмують ці зміни, зокрема в столиці. ЧЕСНО також досліджував політичні наслідки скасування заборони окремих партій. Це дозволило оцінити вплив таких рішень на регіональну політику.

[Адвокатували](#) позбавлення проросійських політиків державних нагород та накладення на них санкцій;

[Відслідковували](#) політичні та медійні проекти, які просувають проросійську риторику в Україні та за кордоном.

[Моніторили](#) законодавчі ініціативи нардепів, які мають підозри в держзradі, та їх роботу з СІЗО.

Вимагали [відсторонення](#) проросійських політиків з керівних посад у парламентських комітетах.

Провели дослідження [поточного стану деколонізації](#) й окреслили загальнонаціональні та регіональні проблеми. Проаналізували ефективність [дерусифікації](#) в столиці.

Дослідили наслідки [скасування заборони](#) діяльності партії “Наш край” та впливу цього прецеденту на політичну структуру в регіонах.

За зверненнями ЧЕСНО до правоохоронних органів кілька політичних діячів і нардепів [отримали](#) підозри у вчиненні правопорушень проти основ національної безпеки.

Ціль 3

Розширення рівного та справедливого доступу до політики

Формування умов для добросовісних і конкурентних повоєнних виборів

Провести вибори під час дії воєнного стану неможливо, адже це суперечить законодавству та несе серйозні безпекові загрози.

Водночас уже сьогодні необхідно працювати над тим, щоб після війни виборчий процес відбувався на засадах добросовісності, вільної конкуренції та можливості українцям реалізувати активне та пасивне виборче право. Підготовка нормативних рішень і аналітична робота на цьому етапі не означають початок виборчих перегонів, а є основою відповідального планування.

Для ЧЕСНО важливо, щоб майбутні вибори проходили за зрозумілими та справедливими правилами, без зловживань адміністративним ресурсом, із прозорим фінансуванням виборчих кампаній та без зовнішнього втручання. Саме тому організація зосередилась на виявленні потенційних загроз, розвитку інструментів прозорості та експертній підтримці інституцій, відповідальних за підготовку повоєнних виборів.

Розпочали комплексне дослідження використання адмінресурсу напередодні виборів.

Експертно долучились до роботи у парламентських групах з питань підготовки до повоєнних виборів.

Розвивали аналітичні інструменти “Політхаб” і “Золото партій”, щоб виборці мали актуальну та зрозумілу інформацію про політиків, політичні партії та джерела їхнього фінансування.

Представляли результати досліджень на [експертних заходах](#) в Україні та [провели](#) тематичну сесію про вибори на глобальній правозахисній конференції RightsCon у Тайвані.



Інституціоналізація участі ветеранів і ветеранок у політиці та публічному врядуванні

ЧЕСНО приділяє значну увагу розвитку ветеранського лідерства та формуванню спільноти ветеранів і ветеранок, які хочуть впливати на розвиток країни. Їхня участь у політиці та публічному врядуванні все більше стає необхідним компонентом сталого розвитку українського суспільства та способом протидіяти наростанню суспільної напруги. Захисники та захисниці здобули право формувати політики та рішення. Їхній досвід, авторитет і розуміння потреб суспільства є необхідними для справедливого відновлення та розвитку країни після війни.

Упродовж року ми працювали з різними форматами залучення ветеранів, проте ключовим результатом стало формування сталої та інституціоналізованої Програми ветеранського лідерства. Робота над реалізацією стратегічної цілі триває, проте за цей рік уже вдалося досягти значущих для ветеранської спільноти результатів.



Вибудували сталу навчальну Програму ветеранського лідерства разом зі Школою публічного управління УКУ та партнерами; дві когорти випускників уже беруть активну участь у громадському та політичному житті.

Спільно з Warwick University реалізували першу в Україні Міжнародну програму ветеранського лідерства у Великій Британії для обміну українським ветеранським досвідом і практиками британських інституцій.

Об'єднали понад 150 ветеранів з усієї України в спільноту лідерів, готових брати активну участь у громадському та політичному житті держави.

Системно аналізували законодавчі ініціативи та інформували про новації у сфері прав і можливостей ветеранів.

Дослідили ставлення суспільства до участі ветеранів і ветеранок у політиці та бар'єри для такої участі.

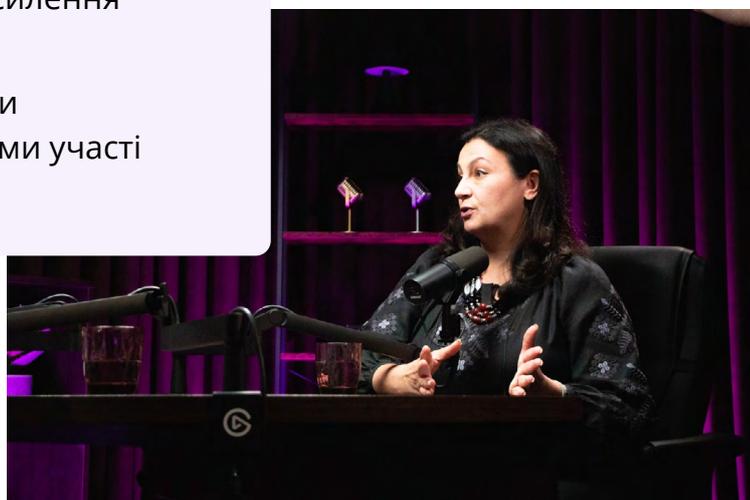
Висвітлювали історії учасників Програми ветеранського лідерства як джерело мотивації та натхнення для інших.

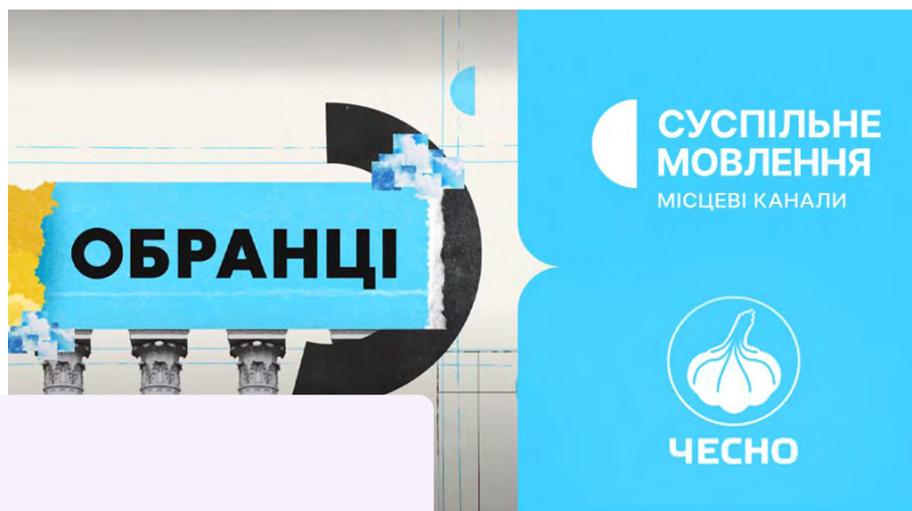
Спецпроекти

“Республіка”

“Республіка” — подкаст, у якому головний редактор ЧЕСНО разом із експертами, науковцями та народними депутатами дискутують про те,

- як повномасштабна війна вплинула на взаємодію ключових органів і гілок влади,
- що потрібно Верховній Раді для посилення інституційної стійкості,
- як в умовах воєнного стану зберегти демократичні принципи та механізми участі громадян в ухваленні рішень.



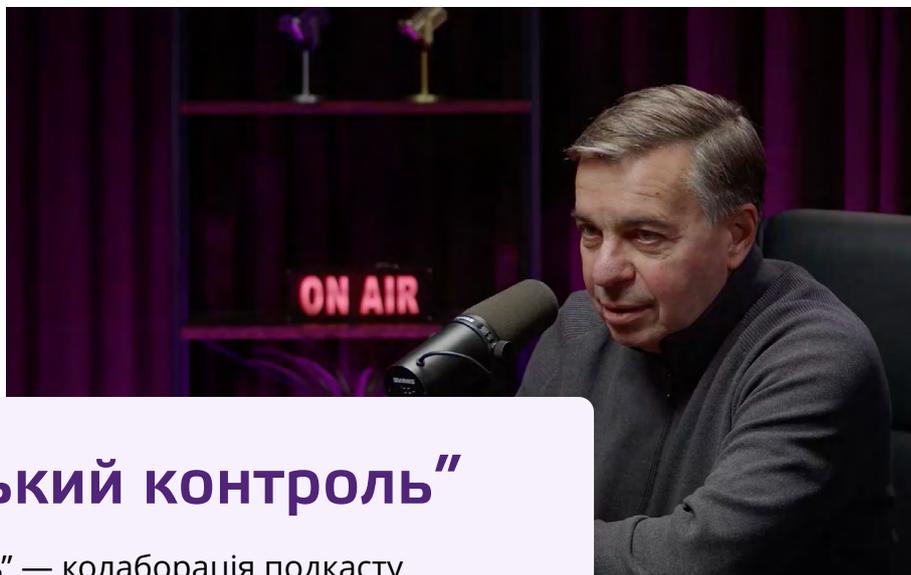


“Обранці”

“Обранці” — ЧЕСНО долучився до міжрегіонального проекту Суспільного мовлення, що розповідає про роботу нардепів-мажоритарників у IX скликанні Верховної Ради.

Аналітики ЧЕСНО зібрали дані та коментували роботу в парламенті майже сотні депутатів із 15 областей України.

Зображення з сайту [Суспільне](#)



“Парламентський контроль”

“Парламентський контроль” — колаборація подкасту “Республіка” Руху ЧЕСНО та “УкрДержДовгобуд” Центру спільних дій, під час якої разом із народними депутатами різних скликань Верховної Ради ми з’ясували:

- причини втрати суб’єктності українського парламенту,
- механізми функціонування парламентського контролю
- та природу неформального впливу в політиці.

Наші медіапартнери

Медіапартнерства



УКРАЇНСЬКА ПРАВДА

ЕКОНОМІЧНА ПРАВДА



ГЛАВКОМ



детектор медіа



TEXTY.ORG.UA



ЧЕСНО в іноземних медіа



Популярні матеріали на сайті ЧЕСНО

- [1 Підсумки Ради-9: законодавча активність, другий “турборежим” і “підвішені” закони](#)
- [2 Банкова руками одіозних нардепів знищує незалежність САП і НАБУ: як за це голосували нардепи](#)
- [3 Онлайн-трансляція під табу: міська рада Жовтих Вод написала заяву в поліцію на депутатку](#)
- [4 Забудовники тиснуть, суд затулює справу, а Китай — під загрозою](#)
- [5 Від адвоката Шарія до “політекспертів” Медведчука: хто запуслав черговий кремлівський проєкт щодо України](#)
- [6 Квартири, офіси, лімузини. Яке майно декларують українські партії?](#)
- [7 Демократію не можна зберегти, якщо її не готові захищати](#)
- [8 Іван Заєць: “Потрібні буйні й небайдужі люди, які вірять у те, що роблять”](#)
- [9 Бюджети без території: як окуповані громади Херсонщини розпоряджаються коштами](#)
- [10 Між законом і ракетами: що насправді стоїть за дискусією про вибори в Україні](#)

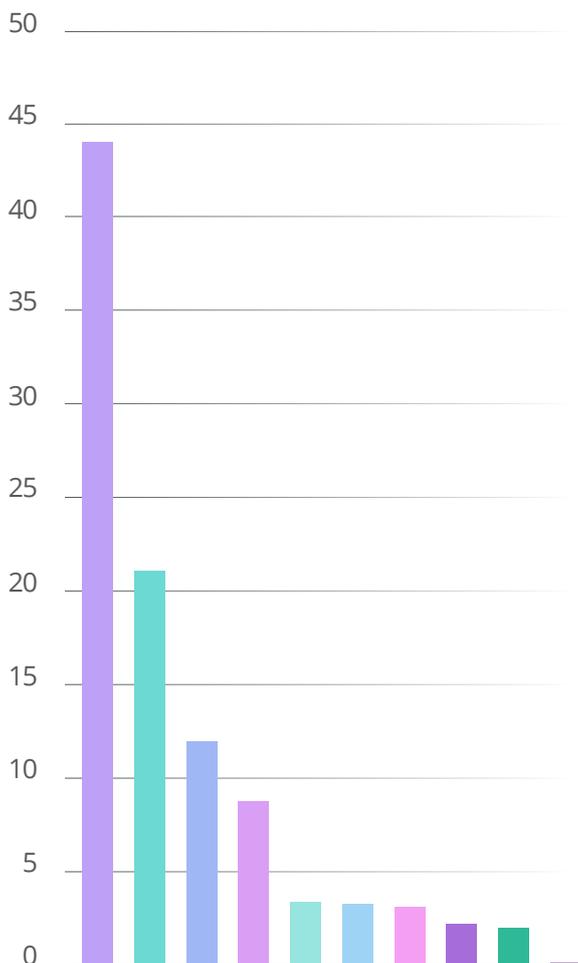
Популярні матеріали на сайтах партнерів

- [1 Привид виборів. Як і хто в Україні продає політичні партії](#)
- [2 Королі інстаграмів. Рейтинг депутатів за популярністю у соцмережах](#)
- [3 Підмочені кадри Верховної Ради. Хто з зашкварених депутатів досі обіймає важливі посади](#)
- [4 “Екзотичні танці” від депутата, який хоче стати президентом. Хто фінансує Гончаренко центри?](#)
- [5 Угорська загроза для України: як Орбан змінює виборчі правила під себе](#)
- [6 Громадські асамблеї як інструмент демократії у громадах](#)
- [7 Прострочені дедлайни — втрачена допомога](#)
- [8 Незалежність на власній мапі: як Україна позбувається радянського й колоніального минулого](#)
- [9 Підсумки Ради – 2025: головні прогульники, нові підозрювані та топ-5 законотворців](#)
- [10 Верховний трафік: сайт Верховної Ради — у трійці світових лідерів](#)

Фінансовий звіт за 2025 рік

Підтримка міжнародних донорів та партнерських організацій є ключовою умовою того, що Рух ЧЕСНО зберігає свою незалежність, аналітичну неупередженість і спроможність системно працювати на захист демократичних цінностей. Завдяки цій підтримці ми можемо втілювати масштабні аналітичні проєкти, проводити адвокаційні кампанії, розвивати нові ініціативи та реагувати на виклики, які постають перед країною.

Ми також щиро вдячні громадянам, які підтримують нас донатами. Це не лише фінансовий внесок, а й прояв довіри до нашої роботи. Завдяки вашій підтримці ми залишаємося вірними своїй місії.



Донор	грн	%
Посольство Королівства Нідерландів	11,047,841.33	44.1%
Міжнародний фонд «Відродження»	5,280,141.06	21.1%
The World Bank	3,013,638.58	12.0%
National Endowment for Democracy (NED)	2,194,269.10	8.8%
Black Sea Trust for Regional Cooperation (Proelect)	843,273.59	3.4%
European Climate Foundation	829,552.80	3.3%
The Open Government Partnership Secretariat (OGP)	765,194.43	3.1%
PACT	539,655.47	2.2%
IFES	498,429.24	2.0%
Інше	18725.31	0.1%
Разом	25,030,720.91	100.0%

Слово головного редактора Руху ЧЕСНО Олександра Саліженка



Україна вистояла ще один рік екзистенційної війни з ворогом, який століттями не полишає спроб знищити все українське. Ще один рік боротьби Сил оборони, приклад стійкості нашої армії та української нації в цілому. Це також рік постійних повітряних тривог, терористичних обстрілів, знеструмлень, відключень опалення та проблем зі зв'язком.

Однак країна вистояла, жила, ухвалювала складні рішення на надзвичайні виклики сьогодення. В Україні можуть відбуватися зміни, працювати інституції й зберігатися демократичні процеси — все це можливе лише завдяки Збройни силам України. І за це ми безмежно вдячні воїнам.

2025 рік довів, що послідовність і наполегливість громадянського суспільства мають значення навіть у найскладніших умовах.

Системні вимоги щодо відкритості та підзвітності державних інституцій, які роками вимагають громадські організації, зокрема Рух ЧЕСНО, цього року дали відчутний результат. Відновлення трансляцій пленарних засідань Верховної Ради, відкритість парламентських комітетів і закріплення цих змін на законодавчому рівні — це не просто символічні кроки, а реальні інструменти, які дають громадянам можливість контролювати владу.

Важливим випробуванням для демократії стало літо 2025 року, коли влада намагалась обмежити незалежність антикорупційних органів. Активна позиція громадянського суспільства, відповідальність окремих парламентарів і чітка підтримка міжнародних партнерів дозволили зупинити цей відкат. Аналітика Руху ЧЕСНО щодо скандальних голосувань нардепів викликала широкий суспільний інтерес і публічне обговорення, ще раз продемонструвавши, що прозорість є ефективним інструментом захисту інституцій.

Я вдячний команді ЧЕСНО за аналітичні продукти, моніторинг роботи українського парламенту та місцевих рад, завдяки чому українське суспільство має доступ до фактів, розуміє, як відбувається ухвалення рішень, і може вимагати від влади відповідальності та прозорості.

Цей звіт — не лише підсумок зробленого в 2025 році, це нагадування про нерозривний взаємозв'язок фронту і тилу. Стійкість держави, довіра суспільства та здатність рухатися вперед тримаються на зусиллях військових і цивільних одночасно. І допоки громадянське суспільство не мовчить, а армія боронить країну, зміни — можливі.

”



Олександр Саліженко

Головний редактор Руху ЧЕСНО

 chesno.org

 [Facebook](#)

 [Facebook Київ](#)

 [Instagram](#)

 [WhatsApp](#)

 [Телеграм](#)

 [Youtube](#)

 [x](#)

